

در بزرگ‌ترین نمایشگاه کتاب کودک جهان چه خبر است؟

کوچک‌ترها، کتاب‌خوان‌تر از بزرگ‌ترها

بزرگ یعنی چقدر؟

بزرگ‌ترین نمایشگاه کتاب در حوزه کودک را باید نمایشگاه کتاب بولونیا دانست. نمایشگاه کتاب کودک بولونیا در بهار هر سال در شهر بولونیای ایتالیا در فضایی به مساحت ۲۰ هزار متر مربع یعنی دو هکتار برگزار می‌شود. اولین باری که این نمایشگاه برگزار شد سال ۱۹۶۲ میلادی بوده است یعنی ۶۰ سال پیش و همان‌طور که گفته شد بزرگ‌ترین رویداد جهان در زمینه کتاب و محصولات چند رسانه‌ای کودکان به‌شمار می‌آید. بولونیا بهتر است یا تهران خودمان؟ قبلش یک نکته را باید بدانیم که نمایشگاه کتاب کودک بولونیافروش مستقیم کتاب برای مخاطبانش نداشته و برنامه‌هایی چون نشست‌های کتابخوانی برای کودکان هم در آن برگزار نمی‌شود و بیشتر

یک نمایشگاه تخصصی است و از این نظر نمایشگاه کتاب خودمان برای مخاطبان و عموم مردم جذاب‌تر است و محلی است برای با بچه‌ها آمدن و با بچه‌ها خرید کردن کتاب. اما در نمایشگاه بولونیا مخاطبان و بازدیدکنندگان این نمایشگاه، نویسندگان و تصویرگران کتاب کودک، ناشران و نمایندگان آنها، تهیه‌کنندگان فیلم و برنامه‌های تلویزیونی، کتابداران، فروشندگان و توزیع‌کنندگان کتاب هستند. البته آموزگاران مدارس و سازمان‌های بین‌المللی هم می‌توانند به عنوان بازدیدکننده در این نمایشگاه شرکت کنند. البته این که بگوئیم نمایشگاه کتاب تهران خوب است یا نمایشگاه کتاب بولونیا، بستگی به نگاه ما دارد و این که چه چیزی از نمایشگاه می‌خواهیم این رای دادن به خوبتر بودن را می‌گذاریم برعهده خودتان.

هر چیزی هدفی دارد

اهداف برگزارکنندگان نمایشگاه بولونیا معرفی بهترین کتاب‌ها و آثار چندرسانه‌ای برای کودکان، ایجاد فرصت‌های همکاری بین ناشران، بحث و تبادل نظر درباره بخش‌های مورد توجه مخاطبان و البته ایجاد محیطی مناسب برای خرید و فروش حقوق آثار است. مسئولان نمایشگاه هرساله به ناشران و بازدیدکنندگان پیشنهاد می‌کنند تا آثار خود را برای به‌دست آوردن موقعیت‌های بهتر، همکاری با سایر ناشران و مهارت‌اندوزی در زمینه‌های مختلف حقوق چاپ و نشر و مراکز مختلفی که در نمایشگاه ایجاد شده، شرکت دهند.

نمایشگاهی برای تصویرگران

نمایشگاه تصویرگران که در بولونیا برگزار می‌شود نیز بزرگ‌ترین و معتبرترین نمایشگاه تصویرگری کتاب کودک است که هر ساله در بولونیا برپا شده و جدیدترین سبک و روش‌های تصویرگری را در معرض دید علاقه‌مندان قرار می‌دهد. آثاری که برای نمایش انتخاب می‌شوند پیشتر توسط هیأتی از ناشران، هنرمندان و رؤسای موزه‌ها ارزیابی و انتخاب شده‌اند. این نمایشگاه هر سال یک مهمان افتخاری دارد که مجموعه‌ای از بهترین آثار تصویرگری هنرمندان خود را به نمایش می‌گذارد. نمایشگاه کتاب کودک بولونیا به خاطر تأکید بر تصویرگری کتاب کودک شهرت دارد و یک جایزه خاص جهانی برای آن دارد که در بخش بعد توضیحش را می‌خوانید.

مراکز مهم خدماتی یک نمایشگاه بزرگ

«مرکز نمایندگان ناشران»: در این مرکز شرکت‌کنندگان به تبادل حق ترجمه و چاپ نشر آثار می‌پردازند. این مرکز به هر ناشر دفتری اختصاص داده و امکاناتی چون کامپیوتر، اینترنت، خط تلفن و دستگاه کپی را فراهم می‌کند. این مرکز امکان تنظیم ابزارهای کاری ناشران را نیز فراهم می‌کند تا مشکلی در این زمینه ایجاد نشود. «مرکز حقوق فیلم»: این مرکز یکی از مهم‌ترین مکان‌های ملاقات دنیای کتاب و دنیای فیلم و سریال بوده و هر ساله تعداد زیادی از فیلمسازان در جست‌وجوی کتاب‌هایی مناسب برای اقتباس به این مکان سر می‌زنند. «مرکز مترجمان»: تولید یک کتاب کاری پر زحمت است که بسیاری از مواقع به جز وجود نویسنده، ناشر و ویراستار به یک مترجم خوب نیز نیاز دارد. به همین دلیل هم نمایشگاه کتاب بولونیا مرکزی با نام مرکز مترجمان تأسیس کرده، که در آن فرصت آشنایی ناشران با مترجمان کتاب کودک از سراسر جهان فراهم آمده است. مترجمان با حضور در این مرکز می‌توانند علاوه بر تبادل اطلاعات و تجربه‌ها با یکدیگر و استفاده از فرصت‌های کاری پیش آمده، در نشست‌ها و کارگاه‌های آموزشی شرکت کنند.

جوایز بزرگ‌ترین نمایشگاه کتاب

اولی جایزه بین‌المللی راگازی است که در چهار بخش داستان، غیر داستان، افق‌های نو (برای کشورهای غیر غربی) و واپرا پریم (برای نخستین آثار) با هدف تشویق ناشران جهان به تولید کتاب‌های با کیفیت بالا، به پدیدآورندگان کتاب‌های کودک اهدا می‌شود. از سال ۲۰۰۹ جایزه دیگری به نام جایزه بین‌المللی تصویرگری نمایشگاه کتاب بولونیا راه اندازی شده است که هدف از اهدای این جایزه، پشتیبانی از آثار تصویرگران جوانی است که آثارشان دارای ویژگی‌های درخور تقدیر باشد. این جایزه ۳۰ هزار دلاری به یکی از شرکت‌کنندگان در «نمایشگاه تصویرگران» می‌رسد. همچنین از فرد برگزیده دعوت می‌شود تا یکی از آثار منتشر شده توسط گروه sm که همکار این جایزه است را تصویرگری کند و این اثر در نمایشگاه سال آینده عرضه می‌شود. از دیگر رخدادهای مهم در این نمایشگاه اعلام برندگان جایزه مهم هانس کریستین آندرسن و جایزه یادبود آسترید لیندگرن است.

تصویرگری ایرانی در نمایشگاه غیر ایرانی

غرفه جمهوری اسلامی ایران در پنجاه و نهمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب کودک بولونیا ۲۰۲۲ بخش جدید «تصویرگری کتاب کودک» را تدارک دیده بود که به گواه آنهایی که آنجا بودند این بخش بازدیدکنندگان بسیاری را به خود جلب کرد. لیدا طاهری تصویرگر کتاب‌های «پروانه روی بالش من»، «مامان کله دودکشی» و «مزرعه گل‌های آفتابگردان» با حمایت خانه کتاب و ادبیات ایران، تصویرگری‌های خود را در معرض دید بازدیدکنندگان پنجاه و نهمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب کودک بولونیا قرار داده بود. باز هم تأکیدش خالی از لطف نیست که بدانید تمرکز نمایشگاه بین‌المللی کتاب کودک بولونیا بر تصویرگری کتاب کودک است.

ناشران ایرانی فروردین امسال بولونیا بودند

پنجاه و نهمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب کودک بولونیا بیست و یکم تا بیست و چهارم مارس ۲۰۲۲ که می‌شود اول تا چهارم فروردین ماه ۱۴۰۱ خودمان با حضور جمهوری اسلامی ایران در ایتالیا آغاز به کار کرد. این نمایشگاه به مدت چهار روز میزبان علاقه‌مندان به کتاب حوزه کودک از سراسر جهان بود. در این نمایشگاه بیش از هزار ناشر از ۷۰ کشور، کتاب‌های مربوط به حوزه کودک را در معرض دید علاقه‌مندان قرار دادند. خانه کتاب و ادبیات ایران هم در مساحتی به متر ۳۲ مترمربع و با بیش از ۳۰ عنوان کتاب از ناشران مختلف

قطر مهمان ما و امارات مهمان آنها

مهمان بخش بین‌المللی سی و سومین نمایشگاه کتاب تهران امسال کشور قطر بود که خیلی‌ها انتقادهایی هم داشتند که چرا قطر و این که حتماً برای پذیرش گردشگری در جام جهانی بوده است و اینچنین اعلام نظرات که بازارش هنوز هم گرم است. ولی فارغ از این که به نظر من انتخاب قطر انتخاب خوب و هوشمندانه‌ای بوده است نکته‌ای که خوب است بدانید این است که شهر شارجه امارات متحده عربی میهمان ویژه پنجاه و نهمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب بولونیا بود و فکر هم نمی‌کنم کسی انتقادی کرده باشد!

ایرانی در این دوره از نمایشگاه حاضر بود. انتشارات طوطی، سوره مهر، پی‌نما، آژانس ادبی دایره مینا، کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان و... از جمهوری اسلامی ایران برای عرضه آثار جدید و تبادل رایت با ناشران خارجی در این دوره از نمایشگاه حضور داشتند. همچنین در پنجاه و نهمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب کودک «بولونیا»، «مصطفی خرامان» و «زهراموسوی» (نویسندگان گروه سنی خردسال و کودک و نوجوان) نیز برای تبادل نظر با سایر ناشران، بازاریابی محصولات فرهنگی، تبادل تجربیات، عقد قرارداد با ناشران و هنرمندان دیگر کشورها در این رویداد فرهنگی حضور بسیار خوبی داشتند.